

Regionstyrelsen
Regionledningskontoret

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-05-20

RS 2019-0376

Maria Schönning

Regionstyrelsen

Yttrande över betänkandet En långsiktig, samordnad och dialogbaserad styrning av högskolan (SOU 2019:6)

Ärendebeskrivning

Utbildningsdepartementet har berett Region Stockholm möjlighet att yttra sig över betänkandet En långsiktig, samordnad och dialogbaserad styrning av högskolan (SOU 2019:6). I betänkandet redovisas uppdraget att göra en samlad översyn av universitetens och högskolornas styrning och resurstilldelning.

Beslutsunderlag

Regiondirektörens tjänsteutlåtande

Sammanfattning av betänkandet En långsiktig, samordnad och dialogbaserad styrning av högskolan (SOU 2019:6)

Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 23 april 2019

Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 3 april 2019

Karolinska Universitetssjukhusets yttrande den 11 april 2019

Vårdens kunskapsstyrningsnämnds protokollsutdrag den 25 april 2019

Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 9 april 2019

Tillväxt- och regionplanenämndens yttrande den 3 maj 2019

Stockholms läns sjukvårdsområdes yttrande den 2 maj 2019

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Utbildningsdepartementet avseende betänkandet En långsiktig, samordnad och dialogbaserad styrning av högskolan (SOU 2019:6).

Regionledningskontorets förslag och motivering

Sammanfattning

Regeringen beslutade den 27 april 2017 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en samlad översyn av universitetens och högskolornas styrning och resurstilldelning (dir. 2017:46). Syftet var att utveckla styrningen så att den effektivt och ändamålsenligt stöder målet att Sverige ska vara ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer och en ledande kunskapsnation, där högkvalitativ forskning, högre utbildning och innovation leder till samhällets utveckling och välfärd, näringslivets konkurrenskraft samt svarar mot de samhällsutmaningar vi står inför, både i Sverige och globalt.

I betänkandet, som överlämnades i februari 2019, presenterar utredaren sina förslag till utvecklad styrning. Utredningen menar bland annat att en ändamålsenlig styrning för starka och ansvarsfulla lärosäten måste:

- Främja akademisk frihet, kvalitet och ansvarstagande – garantera det fria kunskapsökandet och främja en stark kvalitetskultur genom att hålla fokus på resultat och kvalitet och samtidigt undvika detaljstyrning eller snedvridande incitament.
- Främja ett rollsäkert samhällsansvar – lärosätena bör förväntas att utifrån en stark akademisk integritet göra vad de kan för att den kunskap och kompetens som skapas kommer till nytta i samhället på olika sätt.
- Främja strategisk handlingsförmåga – ge lärosätena långsiktiga ramar och handlingsutrymme att ta ansvar utifrån sina respektive förutsättningar.

Regionledningskontoret ställer sig i huvudsak positivt till de förslag som förs fram i betänkandet. Regionledningskontoret framhåller vikten av att lärosätena ges långsiktiga förutsättningar, vilket i sin tur är grunden för systematisk kvalitetsutveckling och goda utbildnings- och forskningsresultat.

Regionledningskontoret välkomnar utredningens syn på att forskning och utbildning ska värderas lika högt och att styrning av universitet och högskolor bör utformas så att den i möjligaste mån hanterar utbildning och forskning samlat. Att dagens två verksamhetsgrenar, utbildning på grundnivå och avancerad nivå respektive forskning och utbildning på forskarnivå, slås ihop till en verksamhetsgren som finansieras med ett samlat anslag är också rimligt, förutsatt att resursbehovet bedöms för båda delar och medel tilldelas var för sig.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 27 april 2017 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en samlad översyn av universitetens och högskolornas styrning och resurstilldelning (dir. 2017:46). Syftet var att utveckla styrningen så att den effektivt och ändamålsenligt stöder målet att Sverige ska vara ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer och en ledande kunskapsnation, där högkvalitativ forskning, högre utbildning och innovation leder till samhällets utveckling och välfärd, näringslivets konkurrenskraft samt svarar mot de samhällsutmaningar vi står inför, både i Sverige och globalt. Utredaren fick i uppdrag att föreslå ett styr- och resurstilldelningssystem ger universitet och högskolor incitament att utveckla verksamheten i enlighet med kraven i högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100) samt de mål som riksdag och regering har fastställt för högre utbildning och forskning. I utredningsdirektivet framhölls bl.a. att styrningen ska:

- Främja högkvalitativ forskning, utbildning och innovation som leder till samhällets utveckling och bidrar till att möta samhällsutmaningar.
- Stödja och ge incitament för att nå de mål som riksdag och regering beslutat, och kunna hantera målkonflikter.
- Ta hänsyn till universitets och högskolors särart och särskilda roll, och tydliggöra ansvarsfördelningen mellan regering och lärosäten.
- Ge universitet och högskolor goda förutsättningar att bedriva långsiktig verksamhet, agera strategiskt och hantera omvärldsförändringar.
- Främja profilering, samarbeten och arbetsfördelning mellan lärosäten så att resurserna i systemet används effektivt och det skapas förutsättning för hög kvalitet i utbildning och forskning i hela landet.
- Säkerställa kunskaps- och kompetensförsörjningen (inklusive att förebygga eller åtgärda brister i form av för lite utbildning eller forskning inom vissa områden).
- Främja samverkan och mobilitet mellan lärosäten och omgivande samhälle.
- Främja jämställdhet och breddad rekrytering samt livslångt lärande.

I betänkandet, som överlämnades i februari 2019, presenterar utredaren sina förslag till utvecklad styrning. Utredningen menar bland annat att en ändamålsenlig styrning för starka och ansvarsfulla lärosäten måste:

- Främja akademisk frihet, kvalitet och ansvarstagande – garantera det fria kunskapsökandet och främja en stark kvalitetskultur genom att hålla fokus på resultat och kvalitet och samtidigt undvika detaljstyrning eller snedvridande incitament.
- Främja ett rollsäkert samhällsansvar – lärosätena bör förväntas att utifrån en stark akademisk integritet göra vad de kan för att den kunskap och kompetens som skapas kommer till nytta i samhället på olika sätt.
- Främja strategisk handlingsförmåga – ge lärosätena långsiktiga ramar och handlingsutrymme att ta ansvar utifrån sina respektive förutsättningar.

I utredningen ges konkreta förslag kring förändringar i högskolelagen avseende universitetens styrning, införande av en samlad proposition för högre utbildning och forskning varje mandatperiod, införande av en dialogbaserad process mellan regeringen och respektive universitet och resurstilldelning.

Hälso- och sjukvårdsnämnden, vårdens kunskapsstyrningsnämnd, tillväxt- och regionplanenämnden och Karolinska Universitetssjukhuset, samt Stockholms läns sjukvårdsområde har yttrat sig över betänkandet.

Överväganden

Region Stockholms yttrande till Utbildningsdepartementet över betänkandet En långsiktig, samordnad och dialogbaserad styrning av högskolan (SOU 2019:6)

Regionledningskontoret välkomnar att universitetens och högskolornas styrning och resurstilldelning har genomlysts i denna utredning.

Sverige är ett litet land och utsatt för kraftig konkurrens från omvärlden. Trots detta har Stockholmsregionen några av de främsta universiteten och högskolorna i världen. Att bygga vidare på ett internationellt gott rykte är viktigt för att locka utländsk kompetens till Sverige. Att stärka strategiska lärosäten blir allt viktigare för att klara den internationella konkurrensen om kompetensen. Styr- och resurstilldelningssystemet bör ta särskild hänsyn till detta. Det handlar såväl om att klara utmaningarna och kraven på spetskompetens framöver som att höja de generella kunskaperna och tillgängliggöra utbildning för fler. Tillväxt- och regionplanenämnden instämmer i denna bedömning.

Utredningens förslag ligger väl i linje med den regionala prioriteringen; ta till vara kompetensen och underlätta matchningen på arbetsmarknaden i den Regionala utvecklingsplanen för Stockholms län, RUF5 2050. Ett lärosätessamverk för långsiktig kunskapsförmedling och utveckling i samhället är gynnsamt för utveckling och tillväxt nationellt, regionalt och lokalt genom ett livslångt lärande och möjlighet att anpassa kompetenser till arbetslivets skiftande behov. Tillväxt- och regionplanenämnden instämmer i denna bedömning.

Sverige har en relativt sett hög etableringsålder runt 30,5 år. Det får långtgående konsekvenser för hela ekonomin, antalet arbetade timmar, framtida pensioner, skatteintäkter med mera. Att öka genomströmningen av unga från studier till arbete har stora fördelar för såväl individer som samhället i stort. För en region som Stockholm där bristen på relevant kompetens är hög finns det mycket att vinna på att utbildningssystemet i större grad motsvarar behoven inom såväl offentlig som privat sektor. Enbart inom sjukvården kan upp till 45 000 nya sjuksköterskor komma att behövas det närmaste decenniet baserat på bland annat pensionsavgångar och ökade vårdbehov som är ett resultat av den demografiska utvecklingen. Tillväxt- och regionplanenämnden instämmer i denna bedömning.

En välfungerande samverkan med akademien kring forskning, utbildning och utveckling är central för att Stockholmsregionen ska klara den globala konkurrensen och omvandlingen av arbetslivet samt kunna möta invånarnas behov av hälso- och sjukvård i framtiden. Hälso- och sjukvårdsnämnden och vårdens kunskapsstyrningsnämnd delar denna bedömning.

Region Stockholms strategi för forskning, utveckling och utbildning fastslår att all hälso- och sjukvård ska genomsyras av forskning, utveckling och utbildning (FoUU) och alla beslut som påverkar hälso- och sjukvårdens utformning ska säkerställa möjligheten att bedriva klinisk forskning, utveckling och utbildning. Ett aktivt arbete på FoUU-området är en viktig del i genomförandet av den av landstingsfullmäktige fastställda Framtidsplanen för hälso- och sjukvården, som innebär att vården placeras närmare patienten med ett större fokus på individens behov samt nya insatser för att skapa bättre hälsa för invånarna. Hälso- och sjukvårdsnämnden och vårdens kunskapsstyrningsnämnd delar denna bedömning.

Inom Region Stockholm finns sedan många år en tradition av ett nära samarbete med Karolinska Institutet (KI) och en betydande del av KI:s forskning och utbildning förutsätter tillgång till hälso- och sjukvården och samarbete mellan KI och Region Stockholm inom olika verksamheter och på olika organisatoriska nivåer. Samarbeten inom forskning och utveckling, har de senaste åren utökats med

samarbetsavtal med Kungliga tekniska högskolan och Stockholms universitet. Flerfakultetssamarbeten ska leda till större möjligheter för genombrottsforskning. Grundprincipen för regionens forskningsmedel är att de ska utlysas i konkurrens och granskas av experter. Hälso- och sjukvårdsnämnden och vårdens kunskapsstyrningsnämnd instämmer i denna bedömning.

Regionledningskontoret ställer sig positiv till de förslag som ges i betänkandet kring lärosätenas styrning, då de tydligt syftar till att främja den akademiska friheten samtidigt som betänkandet betonar samhällsansvaret och att lärosätena förväntas göra vad de kan för att den kunskap och kompetens som skapas kommer till nytta i samhället. Det är även positivt att lärosätena ges långsiktiga ramar och handlingsutrymme och regionledningskontoret vill betona vikten av att regionerna bereds en möjlighet att delta i den fortsatta dialogen om lärosätenas styre. Hälso- och sjukvårdsnämnden och vårdens kunskapsstyrningsnämnd delar denna bedömning.

4.6 Förstärkning av vissa normer i högskolelagen

Regionledningskontoret stöder utredningens förslag om ett strukturerat och förstärkt arbete med dialogbaserad styrning. Regionledningskontoret vill dock betona vikten av tydlighet i målsättningen att universiteten ska möta samhällets behov och säkra att regionerna får delta i dialogen eftersom universitetens forskning och utbildning är av central betydelse för hälso- och sjukvårdens möjligheter att möta befolkningens vårdbehov i framtiden. Regionledningskontoret vill även påpeka att ekonomiska incitament kan utgöra en viktig del i en samlad styrning, men dessa behöver utformas så att de inte styr på detaljer, om inte detta är en uttalad avsikt, och formuleras så att dom är kort- och långsiktigt uppföljningsbara. Hälso- och sjukvårdsnämnden och vårdens kunskapsstyrningsnämnd delar denna bedömning.

Regionledningskontoret framhåller vikten av att lärosätena ges långsiktiga förutsättningar, vilket i sin tur är grunden för systematisk kvalitetsutveckling och goda utbildnings- och forskningsresultat. Lagstiftningen behöver vara utformad på ett sätt som vinner brett stöd i både akademi och politik och därmed möjliggör långsiktighet.

Ambitionen att göra utbildning till en obligatorisk arbetsuppgift för alla tillsvidareanställda forskare är angelägen, men kan i sämsta fall leda till problem för enskilda kompetenta forskare såväl som bristande kvalitet i undervisningen. Det kan uppstå en pedagogisk problematik och utmaningar när forskning möter utbildning. En annan risk är att kompetenta forskare med begränsad pedagogisk kompetens stängs ute. Kravet bör mjukas upp och ges större utrymme för individuella

lösningar. De pedagogiska kraven på lärare och forskare som deltar i utbildning ska inte underskattas, eftersom de är en framgångsfaktor. Detta bör även beaktas på ett tydligt sätt i utbildningens utformning. Stockholms läns sjukvårdsområde instämmer i denna bedömning.

5.1.2 Långsiktig styrning av utbildningens dimensionering

Regionledningskontoret vill lyfta fram sjukhusfysikerutbildningen som en utbildning inom ämnen med få studenter men ett tydligt samhällsbehov. Den ges på ett fåtal universitet i Sverige med få utbildningsplatser. Det är lagkrav på att kompetensen måste finnas i verksamheten för att bedriva viss viktig sjukvård/ behandling inom cancervården. Utbildningen är underfinansierad av staten och kostsam för universiteten som därför är beredda att lägga ner den, men absolut nödvändig för hälso- och sjukvården. Region Stockholm stödjer idag den utbildningen som bedrivs på Stockholms universitet med 2 200 000 kronor per år för att säkerställa att utbildningen fortsätter att ges. Detta understryker betydelsen av att vissa professioner utbildas trots att efterfrågad är begränsad med av kritisk betydelse för vissa samhällsfunktioner.

5.4.2 En analysfunktion inom högre utbildning och forskning

Regionledningskontoret ser behovet av förstärkt samlad och oberoende analys och uppföljningar med syfte att ligga till grund för framtida politiska prioriteringar stöd för lärosätenas och andra intressenters egna arbete och stödjer därmed utredningens förslag. Inom hälso- och sjukvårdsområdet finns det flera myndigheter som arbetar med analys och uppföljning, och samverkan med Socialstyrelsen, Myndigheten för vårdanalys, Folkhälsomyndigheten är särskilt viktigt för att undvika dubbelarbete. Regionledningskontoret vill särskilt lyfta fram vikten av att prioritera ett utvecklingsarbete kring uppföljning av utbildningarnas roll för kompetensförsörjning inom hälso- och sjukvården idag och i framtiden. Detta är en av de främsta utmaningarna för hälso- och sjukvården och något som bör betonas ytterligare i uppdraget för en analysfunktion. Hälso- och sjukvårdsnämnden och vårdens kunskapsstyrningsnämnd delar denna bedömning.

5.4.3 Organisatorisk form och finansiering

Regionledningskontoret konstaterar att det redan idag finns analysfunktioner på flera nivåer inom högre utbildning och forskning. Utredningens förslag ger intrycket av att dessa inte är tillräckliga. Om så är fallet bör inrättandet av en ny övergripande analysfunktion ha sin utgångspunkt i en allmän översyn av befintlig struktur. Att analysera och utvärdera högre utbildning och forskning är förenat med stora svårigheter. Grundläggande är att arbetet bedrivs oberoende och självständigt med väl utprovade metoder. Den vetenskapliga kompetensen nämns inte i förslagen och

måste tillföras. Strävan att få bättre resultat är angelägen för alla. Även här finns det anledning att starkt betona det långsiktiga perspektivet. Kortsiktighet kan få begränsande effekter i kvalitetsarbetet och tvinga fram åtgärder som förhindrar kontinuitet och systematik. Stockholms läns sjukvårdsområde instämmer i denna bedömning.

6 Utbildning och forskning

Regionledningskontoret välkomnar utredningens syn på att forskning och utbildning ska värderas lika högt och att styrning av universitet och högskolor bör utformas så att den i möjligaste mån hanterar utbildning och forskning samlat. Att dagens två verksamhetsgrenar, utbildning på grundnivå och avancerad nivå respektive forskning och utbildning på forskarnivå, slås ihop till en verksamhetsgren som finansieras med ett samlat anslag är också rimligt, förutsatt att resursbehovet bedöms för båda delar. Ett nära samband mellan utbildning och forskning är en viktig förutsättning för hög kvalitet och förnyelse. Regionledningskontoret välkomnar förslaget om återinförande av bestämmelse i högskolelagen om att lärares arbetsuppgifter normalt ska innehålla både forskning och utbildning.

Regionledningskontoret tillstyrker också förslaget om ett samlat statligt anslag som möjliggör flexibel medelsanvändning för varje lärosätens uppdrag inom utbildning och forskning. En statlig styrning i form av ett fyraårigt utbildningsuppdrag som består av mål för ett antal helårsstudenter på totalnivå samt mål för ett antal examina för utbildningar mot legitimationsyrken ger möjlighet till långsiktig planering av utbildning. I styrningen ingår att utbildningsuppdraget ska formas efter kunskapsutvecklingen och svara mot studenternas efterfrågan samt arbetslivets och samhällets behov och att lärosätens ansvar för det livslånga lärandet i form av yrkesverksammas fortbildning och vidareutbildning åter explicit ska slås fast i högskolelagen.

Regionledningskontoret vill dock framhålla att ett fyraårigt utbildningsuppdrag bör kopplas både till ett kvantitativt och ett kvalitativt regelbundet uppföljningsarbete. En välfungerande samverkan med akademin kring forskning, utbildning och utveckling är central för att Region Stockholm ska kunna möta invånarnas behov av hälso- och sjukvård i framtiden. Regionledningskontoret vill därför betona vikten av att regionerna bjuds in att vara en del i arbetet med att formulera mål för antal studenter och examina för utbildningar mot legitimationsyrken inom hälso- och sjukvården. Den kliniska utbildningen är en integrerad del av hälso- och sjukvården. Region Stockholms roll i utbildningen av hälsoprofessionerna är att säkerställa att utbildningens innehåll, kvalitet och dimensionering motsvarar hälso-och sjukvårdens kompetensbehov, samt att tillhandahålla ändamålsenliga lärandemiljöer inom hela hälso- och sjukvården. Regionerna tillåts idag inte att

medverka i utformning av curriculum. Detta bör förändras. Att tydliga målsättningar avseende utbildning formuleras i nationella överenskommelser är också positivt. I Region Stockholm schemaläggs årligen fler än 90 000 elev- och studentveckor i hälso- och sjukvården. Inklusivt AT och ST uppgår det till ca 150 000 schemalagda utbildningsveckor. Det är därför centralt att målformuleringar gentemot lärosätena går hand i hand med regionernas planering av den verksamhetsförlagda utbildningen. Det är också viktigt att säkerställa att de förändringar i ersättningar som föreslås ger fortsatta incitament att prioritera utbildningsplatser för att möta det behov som finns inom hälso- och sjukvården. Region Stockholm anser att det bör finnas en dialog mellan staten och regionerna kring dimensionering och utbildningsuppdrag till universiteten och högskolorna. Stockholms läns sjukvårdsområde instämmer i denna bedömning.

Utredningen för fram en rad förslag som syftar till att utveckla formerna för styrning inom utbildningsuppdraget. Samtidigt bedömer utredningen att det är viktigt att hantera utbildning och forskning samlat och värdera båda delarna lika högt. ”Det är också viktigt att säkerställa att de förändringar i ersättningar som föreslås ger fortsatta incitament att prioritera utbildningsplatser för att möta det behov som finns inom hälso- och sjukvården.”

Utöver samspelet mellan utbildning och forskning finns det också anledning att lyfta fram samverkan med regionerna deras behov som avnämare av fler samfinansierade tjänster för utbildningsuppdraget samt forskningsuppdraget. Detta saknas i utredningen. Utredningen skulle också behöva ett resonemang kring regioner och kommuners roll som forskningsutövare.

Flera av utredningens förslag tar sikte på att styra utbildningsutbudet i strävan att möta arbetsmarknadens behov. Det är därför rimligt att kommuner och regioner ges möjlighet att föra dialog med staten kring dessa frågor.

Kopplingen till arbetsmarknadens behov är viktig, men om kortsiktigheten i utformningen av utbildningsutbudet ökar blir det svårigheter att upprätthålla såväl kvalitet som kontinuitet. Utbildningsutbudet ges bäst förutsättningar till kvalitativ utveckling om det finns långsiktighet. Stockholms läns sjukvårdsområde instämmer i denna bedömning.

För att morgondagens vårdpersonal ska kunna möta framtidens utmaningar kommer det att krävas ett ökat interprofessionellt lärande och nya former av utbildningssamarbeten. Ett exempel är den snabba digitala utveckling som sker inom hälso- och sjukvården, som inte motsvaras av den kompetens som dagens

vårdutbildningar erbjuder. Det därför viktigt att även säkerställa regionernas inflytande över hur utbildningarna utformas till exempel interprofessionellt lärande och ökad medicinsk kunskap inom de medellånga utbildningarna.

6.2.3 Hela landets behov av utbildning

Att öka samverkan och fördela ansvar mellan olika lärosäten är positivt. Regionledningskontoret bedömer att samverkan där universitet ges möjlighet att inrätta filial kan ge bättre kvalitetssäkring än en fortsatt expansion av antalet lärosäten. Det är viktigt att universiteten genom samverkan och ömsesidigt utbyte med högskolor ges möjlighet att aktivt stödja kvalitetsutveckling inom det gemensamma kunskapsområdet.

Regionledningskontoret vill också framhålla vikten av att universiteten i sitt uppdrag ges möjlighet och resurser till internationell konkurrenskraft. I sammanhanget är det mycket angeläget att Karolinska Institutet både kan behålla och stärka sin position som ett av världens ledande medicinska universitet. Detta skapar möjligheter till finansiering av angelägen forskning, rekrytering av framstående forskare och betydelsen av att vara attraktiv för studenter som har potential att bidra till viktiga forskningsframsteg. Tillväxt- och regionplanenämnden delar denna bedömning.

6.3.1 Vad är högskolans roll i det livslånga lärandet?

Den högre utbildningen vid universitet och högskolor bidrar redan idag i fortbildning och vidareutbildning. Den kursbaserade högskoleutbildningen ger goda förutsättningar för livslångt lärande inom nuvarande system. En ambition att tydliggöra detta i lagstiftning behöver ges tydligare motiv och preciseras. Möjligheten till extra intäkter via kursavgifter kan förefalla lockande, men risken är att en ökad insats i fortbildningen sker på bekostnad av lärosätenas grunduppdrag så kallade undanträngningseffekter. Tydligare lagstiftning i enlighet med utredningens förslag kommer också föra med sig ökade förväntningar från olika sektorer på arbetsmarknaden och i samhället, vilket kan öka omfattningen på kortsiktiga utbildningsinsatser. Utredningen tydliggör inte i vilken omfattning kortsiktiga utbildningsinsatser är önskvärdt och nödvändigt.

Regionledningskontoret vill betona vikten av att andra aktörer än lärosäten inom utbildningsområdet ges möjlighet att vara verksamma inom fortbildning och vidareutbildning, inte minst när det gäller hälso- och sjukvården. Region Stockholm har flera kunskapscentrum som bidrar med viktiga insatser i fortbildningen och utredningen hade med fördel kunnat föreslå samarbetsformer gällande dessa regionala kompetensplattformar. Stockholms läns sjukvårdsområde delar denna bedömning.

6.6.1 Balansen mellan direkta anslag och externa medel

Regionledningskontoret anser att en ökning av anslag till universitet och högskolor bör ske genom en prioritering av basanslag i kommande forskningssatsningar och inte genom omfördelning av medel från de forskningsfinansierande myndigheterna. Då hälso- och sjukvården till skillnad från universitet och högskolor inte är mottagare av basanslag är bibehållna eller utökade möjligheter att söka och erhålla externa medel en förutsättning för hälso- och sjukvården i samverkan med akademien ska kunna utveckla den kliniska forskningen och förbättra hälsan till nytta för patienter och invånare. Regioner är ålagda att medfinansiera medicinsk forskning enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) 18 kap 2 §. Den kliniska forskningen i Region Stockholm är beroende både av regionala skattemedel och extern finansiering. Karolinska Universitetssjukhuset instämmer i denna bedömning.

Vad det gäller utredningens förslag att nyttiggöra lärosätenas forskning vill regionledningskontoret betona vikten av akademisk frihet.

7.2 Förslag till en ny formulering i högskolelagen

Regionledningskontoret instämmer i utredningens observation att externa medel och bibliometriska indikatorer sällan främjar kvaliteten utan snarare riskerar att flytta fokus till indikatorerna. Regionledningskontoret vill poängtera vikten av att prioritera ett utvecklingsarbete för att ta fram bättre sätt att mäta hur forskningen bidrar till att möta de stora behov och kunskapsluckor som finns, och att den forskning som görs i högre grad integreras i hälso- och sjukvården och bidrar till tydlig patientnytta. För ändamålet bör internationella experter för respektive område anlitas. Regeringen bör initiera att ett sådant arbete kommer till stånd.

7.6 Att främja samverkan ekonomiskt

Universitet och högskolor har redan idag i uppdrag att samverka med det omgivande samhället. Regionledningskontoret anser att utredningen på ett tydligare sätt borde redovisat hur samverkan ska förändras och vad den ska resultera i.

Regionledningskontoret välkomnar ökad transparens i utlysningar och dess beredning och beslutsprocess.

7.8 Innovation

Regionledningskontoret stödjer utredningens förslag att belysa högskolans roll i det nationella innovationssystemet i en särskild utredning.

8.3 Långsiktig strategi för ökad jämställdhet

Regionledningskontoret stöder ett fortsatt arbete kring jämställdhet och jämlikhet inom lärosätena, då det också har en stor påverkan på förutsättningarna för en jämlik och jämställd hälso- och sjukvård. Karolinska Universitetssjukhuset, Stockholms läns sjukvårdsområde och tillväxt- och regionplanenämnden delar denna bedömning.

Ekonomiska konsekvenser

I betänkandet föreslås förändrade principer för resursfördelning för utbildning och en ökad andel oberoende anslag för forskning. Som en konsekvens av betänkandet kan omfördelning av utbildningsmedel mellan lärosäten bli aktuella och påverka Region Stockholm och universitet och högskolor i Stockholmsregion. Samtliga statligt finansierade utbildningar där regionen tar emot studenter är underfinansierade idag. Förvaltningen ser med tillförsikt på utredningens förslag om ökade anslag till statligt finansierad forskning, förändringar i statliga anslag och intäkter för forskningen. Hälso- och sjukvården har nära samverkan med akademien både kring forskning och utbildning, vilket gör att detta kan få positiva konsekvenser för kvaliteten i hälso- och sjukvården. Sambanden är dock komplexa och behöver utredas vidare.

Carina Lundberg Udelepp
Regiondirektör

Jan Andersson
Forsknings- och
innovationsdirektör

Beslutsexpediering:

Akt
Utbildningsdepartementet

Godkänd av Carina Lundberg Udelepp, 2019-05-20